

Ο ανηφορικός δρόμος της ελληνικής βιομηχανίας προς την κυκλικότητα

ΓΙΑ ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΕΝΑ ΚΥΚΛΙΚΟ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΜΙΛΑ Ο ΗΛΙΑΣ ΝΤΕΜΙΑΝ, ΑΝΑΔΕΙΚΝΥΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΚΑΡΑΒΑΣΙΟΓΛΟΥ

ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ η Ελλάδα να «σκαρφαλώσει» από τη χαμηλή της θέση σε σχέση με την υπόλοιπη Ε.Ε. σε όρους κυκλικότητας; Ποιος θα είναι ο αντίκτυπος εάν δεν αναπτυχθούν επαρκώς οι εγχώριες δραστηριότητες ανακύκλωσης και ανάκτησης και η εγχώρια ζήτηση για δευτερογενείς πρώτες ύλες καλυφθεί αποκλειστικά από εισαγωγές;

Με σημείο εκκίνησης τη μελέτη που εκπόνησε πρόσφατα το IOBE για τη διαNEOσις, με θέμα «Κυκλική οικονομία: Ευκαιρίες, προκλήσεις και επιδράσεις στην ελληνική οικονομία», ο **Ηλίας Ντεμιάν, Επικεφαλής Τμήματος Περιβαλλοντικών Οικονομικών, IOBE** και Περιφερειακός συντονιστής ομάδας εξωτερικής παρακολούθησης προγράμματος LIFE για τη Νότια Ευρώπη, «ανοίγει» τον οδικό χάρτη που θα μας οδηγήσει από ένα γραμμικό υπόδειγμα παραγωγής σε ένα κυκλικό.

Με βάση τα στοιχεία της μελέτης του IOBE, σε τι στάδιο βρίσκεται η χώρα μας (και ειδικότερα η εγχώρια βιομηχανία) όσον αφορά στη μετάβαση προς μια κυκλική οικονομία; Ποια θεωρείτε ότι είναι η μεγαλύτερη πρόκληση μας «νίκη» ως τώρα και ποιο το μεγαλύτερο «αγκάθι»;

Η Ελλάδα βρίσκεται στη 18η θέση σε όρους κυκλικότητας στην ΕΕ-27, καθώς μόνο το 5,4% των υλικών πόρων που χρησιμοποιούνται στην ελληνική οικονομία προέρχονται από ανακύκλωση - ο αντίστοιχος μέσος όρος στην ΕΕ-27 διαμορφώνεται στο 12,8%. Η χαμηλή επίδοση στο δεί-

κτη είναι αποτέλεσμα τόσο των επιδόσεων του υφιστάμενου συστήματος διαχείρισης αποβλήτων όσο και των γενικότερων προβλημάτων που δεν επιτρέπουν το κλείσιμο του κύκλου που επιτρέπει τη χρήση ανακυκλωμένων υλικών στην παραγωγή.

Συγκεκριμένα, στο θέμα της διαχείρισης αποβλήτων, το μεγαλύτερο ποσοστό των παραγόμενων αστικών αποβλήτων εξακολουθεί να οδηγείται στην ταφή (77,6% το 2019), ενώ ανακυκλώνεται/κομποστοποιείται μόλις το 19,9%. Πέραν του προφανούς ζητήματος της μη βιώσιμης διαχείρισης των φυσικών πόρων, η παραπάνω εικόνα αποτελεί εμπόδιο και για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Ειδικότερα η μετατροπή της ελληνικής οικονομίας σε κυκλική αναμένεται να ωφεληθεί σε δύο διαστάσεις. Πρώτον, η υλοποίηση των επενδύσεων διαχείρισης που προβλέπει το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) αναμένεται να ενισχύσει συνολικά το ΑΕΠ της χώρας με περισσότερα από €1,1 δισ. σωρευτικά σε ορίζοντα οκταετίας. Σε όρους εργασίας, η αναμενόμενη επίδραση υπολογίζεται συνολικά σε τουλάχιστον 37.000 ανθρωπο-έτη απασχόλησης. Δεύτερον, η Ελλάδα θα πρέπει να συμμορφωθεί με τους ευρωπαϊκούς στόχους της μετάβασης. Η επίδραση της μετάβασης στην ελληνική οικονομία εξαρτάται κρίσιμα από τον τρόπο

με τον οποίο θα καλυφθούν οι ανάγκες της οικονομίας για δευτερογενείς πόρους. Στο σενάριο που η εγχώρια ζήτηση για ανακυκλωμένα υλικά καλύπτεται από εγχώριους προμηθευτές (κατά συνέπεια το σύστημα διαχείρισης αποβλήτων λειτουργεί αποτελεσματικά), ο καθαρός αντίκτυπος σε όρους ΑΕΠ υπολογίζεται σε €70 εκατ. το 2030, ενώ σε όρους απασχόλησης ανέρχεται σε 44 χιλ. θέσεις εργασίας. Αντίθετα, εάν δεν αναπτυχθούν επαρκώς οι εγχώριες δραστηριότητες ανακύκλωσης και ανάκτησης και η εγχώρια ζήτηση για δευτερογενείς πρώτες ύλες καλυφθεί αποκλειστικά από εισαγωγές, ο αντίκτυπος για την ελληνική οικονομία αναμένεται να είναι αρνητικός, με επιβάρυνση και στο εμπορικό ισοζύγιο. Σε αυτή την περίπτωση το ΑΕΠ περιορίζεται κατά €220 εκατ., ενώ χάνονται και 19 χιλ. θέσεις εργασίας.

– Ποια είναι μια καλή πρακτική άσκηση χώρας που θα μπορούσε σχετικά εύκολα να προσαρμοστεί στα ελληνικά δεδομένα;

Η μελέτη που εκπόνησε το IOBE για τη διαNEOσις αναδεικνύει σειρά καλών πρακτικών που αφορούν στη συλλογή και στη διαχείριση αστικών αποβλήτων, στη μηχανική και χημική ανακύκλωση, αλλά και στην εφαρμογή οικονομικών εργαλείων που επιταχύνουν την κυκλικότητα της ελληνικής οικονομίας. Παρότι η αναζήτηση καλών πρακτικών είναι απαραίτητη, η μεταφορά λύσεων από το διεθνές περιβάλλον στην Ελλάδα κρύβει κινδύνους συμβατότητας αλλά και αποδοχής. Στην υιοθέτηση των καλών πρακτικών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και τα επιμέρους χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας αλλά και η τωρινή κατάσταση στη διαχείριση, που όπως αναφέρω παραπάνω απέχει σημαντικά από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Ένα από τα σημαντικότερα θέματα για τη διαχείριση αποβλήτων, είναι και ο νησιωτικός χαρακτήρας της χώρας που συνοδεύεται από την εποχικότητα της παραγωγής αποβλήτων ως αποτέλεσμα της τουριστικής δραστηριότητας. Αυτά δημι-

ΗΛΙΑΣ ΝΤΕΜΙΑΝ
Επικεφαλής Τμήματος
Περιβαλλοντικών
Οικονομικών, IOBE

«Το πρόγραμμα LIFE συγχρηματοδοτεί κατά 60% εφαρμογές της κυκλικής οικονομίας σε βιομηχανικό επίπεδο, περιορίζοντας σημαντικά τον επενδυτικό κίνδυνο καινοτόμων λύσεων»

ουργούν ιδιαίτερες συνθήκες στην επίτευξη οικονομικών κλίμακας δυσκολεύοντας την απλή αντιγραφή λύσεων που έχουν εφαρμοσθεί σε άλλες οικονομίες και κατά τα άλλα δείχνουν απλές.

– Τι θα συμβουλευάτε μια ελληνική βιομηχανία που ενδιαφέρεται να αξιοποιήσει τα ευρωπαϊκά εργαλεία για να ξεκινήσει να εφαρμόζει τις αρχές της κυκλικής οικονομίας;
Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα LIFE αποτελεί το μοναδικό χρηματοδοτικό εργαλείο άμεσης χρηματοδότησης (δηλαδή η χρηματοδότηση φεύγει από την ΕΕ και καταλήγει στον δικαιούχο) που στοχεύει στην επίδειξη περιβαλ-

λοντικής καινοτομίας. Αυτή μπορεί να αφορά την εγκατάσταση ενός μικρού πιλοτικού συστήματος, ή ακόμα και μιας μικρής ή μεγαλύτερης μονάδας εντός βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Το πρόγραμμα LIFE συγχρηματοδοτεί κατά 60% εφαρμογές της κυκλικής οικονομίας σε βιομηχανικό επίπεδο, περιορίζοντας σημαντικά τον επενδυτικό κίνδυνο καινοτόμων λύσεων. Μέχρι σήμερα, στην Ελλάδα έχουν λάβει χρηματοδότηση από το πρόγραμμα LIFE μονάδες παραγωγής τροφίμων, διύλισης πετρελαίου, χημικών και λοιπών. Σημειώνεται πως η νέα πρόσκληση για προτάσεις στο πρόγραμμα LIFE αναμένεται τον Απρίλιο – περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στον επίσημο ιστότοπο του προγράμματος LIFE καθώς και από το εθνικό σημείο επαφής των δράσεων κυκλικής οικονομίας στην Ελλάδα.

– Καθώς η έννοια της κυκλικής οικονομίας γίνεται όλο και πιο διαδεδομένη, έχουν προκύψει νέες τάσεις που να αλλάζουν τα δεδομένα ή που να απαιτούν επανεξέταση των διεθνών στρατηγικών;

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η Ελλάδα εξακολουθεί να παραμένει ουραγός τόσο σε θέματα διαχείρισης όσο και στη γενικευμένη εφαρμογή κυκλικών λύσεων, θεωρώ πως είναι σημαντικό να ξεκαθαρίσουμε ότι η μετατροπή της γραμμικής οικονομίας σε κυκλική προϋποθέτει σημαντικές αλλαγές τόσο στον τρόπο παραγωγής, όσο και στον τρόπο κατανάλωσης. Η μελέτη που εκπόνησε το IOBE για τη διαNEOσις αναδεικνύει σειρά προτάσεων πολιτικής που είναι απαραίτητες για να μπου οι απαραίτητες βάσεις για τον παραπάνω μετασχηματισμό. Αυτές αφορούν τόσο θέματα παρακολούθησης και εφαρμογής του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου και εθνικών στρατηγικών, την εφαρμογή οικονομικών εργαλείων, τη θέσπιση προδιαγραφών για τα προϊόντα που βγαίνουν από τα κέντρα ανακύκλωσης σε συνεργασία με εκπροσώπους του τομέα της μεταποίησης, την εκπαίδευση των πολιτών και λοιπά. Η μελέτη βρίσκεται διαθέσιμη στον ιστότοπο του IOBE. •